

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnštvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša

celoletna . . K 4'—
pololetna . . „ 2'—
četriletna . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 37.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1914.

Leto IX.

Naše pomožne akcije.

Sedaj v teh težkih časih, ko pretijo nekatere tovarne z ozirom na razmere ustaviti promet in potisniti zaposlene delavce v brezposelnost, je bila nujna potreba ustanoviti pomožno akcijo za posredovanje dela posebno na deželi, kjer sedaj splošno primanjkuje delavnih moči.

V Ljudskem domu v Ljubljani, posluje vsak dan nalašč zato ustanovljena pisarna. Kdor išče delavcev ali kdor želi dela — posebno na kmetih, naj se oglasi zvečer od 6. do 8. ure. Tam se izposlujejo tudi priglasi za državne podpore svojcem vpoklicanih rezervistov. Vse poslovanje se vrši brezplačno.

Delavci in drugi prizadeti, poslušajte se te prilike!

Preskrbnina za družine vpoklicancev.

Dve vrsti podpor imamo za rodbine tistih, ki so vpoklicani v vojno službo, in sicer: 1. prostovoljne podpore javnih korporacij; med te spadajo zlasti podpore občin, c. kr. društva srebrnega križa ter drugih karitativnih društev; 2. postavne podpore, to so one, ki jih določa postava od 26./12. 1912. št. 237 drž. zakonika.

Ze ime »prostovoljne podpore« po-ve, da tisti, ki imajo te podpore deliti, niso vezani na nobena postavna določila, nego, da se imajo zlasti občine in pa društvo srebrnega križa držati splošnih načel o podporah, da jih dobijo namreč tisti, ki so vredni in potrebni. Prošnje za take podpore tudi niso vezane na kake posebne formalnosti, treba je le, da prosilec prepriča tistega, ki podpore deli, da je v potrebi in da je podpore vreden.

Drugačna je stvar s postavnimi podporami, ki jih daje država. Tu je treba, da občinstvo zve, kdo ima pravico do podpore, v kolikšni izmeri se podpore dajejo, in kam se je s prošnjami za podpore obrniti.

Pravico do podpore imajo svojci oziroma družine onih avstrijskih državljanov, ki so bili vpoklicani vsled mobilizacije v službovanje pri c. in kr. vojski, pri c. kr. deželni brambi ali pa pri črni vojni. Paziti je treba tukaj na besedo »vpoklican«, iz česar sledi, da nimajo pravice do podpore družine tistih, ki so v prezenčni vojaški službi, t. j. rodbine tistih, ki redno vojaško službo opravljajo, z drugimi besedami, podporo

dobijo samo družine tistih, ki so svoji redni vojaški službi že prej zadostili, a so bili potem iz svojega rednega poklica vsled napovedi vojske vpoklicani bodisi kot rezervisti, nadomestni rezervisti ali črnovojniki v službo vojne.

Postava govori o »svojcih« vpoklicanih. Med te spadajo: 1. zakonska žena, 2. zakonski otroci (event. vnuki), 3. stariši vpoklicanega, 4. stariši žene, (tast in tašča vpoklicanega), 5. bratje in sestre, 6. nezakonska mati, 7. nezakonski otroci.

Ti svojci, katere smo gori imenovali tudi »družina«, imajo pa le tedaj pravico do državne podpore, če jih je doslej v glavnem preživljal vpoklicani z delom svojih rok oziroma s svojim zaslužkom.

Primer a: Tako n. pr. imata tast in tašča vpoklicanega pravico do podpore, če sta pri svojem vpoklicanem zetu živila in bila nakazana na delo njegovih rok. Nimata pa te pravice, če sta tu ali tam dobivala od vpoklicanega kako podporo ali kak priboljšek. V prošnji je tedaj treba trditi in na primeren način dokazati, da so svojci, ki za podporo prosijo, v resnici bili odvisni od zaslužka vpoklicanega.

Na vsak način pa imajo brez posebnega dokaza pravico do podpore družine vpoklicanih malih kmetov, ki oskrbujejo gospodarstvo samo z domačimi ljudmi brez poslov, enako tudi samostojnih obrtnikov, ki delajo brez pomočnikov; k tem seveda ne spadajo obrtni vajenci.

Podpore pa niso deležni taki vpoklicani, ki svojo plačo ali mezdo naprej dobivajo, ne glede na vojno stanje.

Postavna podpora se daje: a) kot prispevek za preživljanje in b) kot prispevek za najemnino (stanovanje).

Višina prispevka za preživljanje je za različne kraje in različne čase različna. To določajo posebne naredbe.

Na Kranjskem se dobi za vsakega rodbinskega člana zunaj na deželi po 70 vin., v Ljubljani pa po 76 vin. na dan. Za otroke v starosti iznad osem let, se dobi le polovica, t. j. po 35 oziroma 38 vin. na dan.

Primer a: Vpoklicani zapusti doma ženo, svojega očeta, tri otroke nad osem let in enega pod osem let. Na preskrbnini dobi ta rodbina na deželi: za ženo 70 vin., za očeta 70 vin., za tri otroke nad 8 let 2 K 10 vin., za otroka pod 8 let 35 vin., skupaj 3 K 85 vin.

Kot prispevek za stanovanje dobi rodbina še polovico gorenjega zneska t. j. še 1 K 92 vin., tako, da dobi

vseka skupaj ta rodbina na dan po 5 K 77 vin. V Ljubljani seveda nekoliko več. Višino te podpore omejuje postava s tem, da nobena rodbina ne sme dobiti več, kakor so bili prejemki vpoklicanega.

Do te podpore imajo pravico rodbine toliko časa, dokler je vpoklicani vsled vojaške službe zadržan iti za svojim rednim zaslužkom. Če je bil pa vpoklicani v boju usmrčen ali tako ranjen, da ni več sposoben za svojo redno civilno službo, imajo svojci pravico do podpore še šest mesecev po smrti ali po poškodbi.

Da pridejo družine vpoklicanih v resnici do teh podpor, pravi postava, da je nedopustna vsaka eksekucija na te prejemke. Iz istega vzroka je nedopustno te prejemke komu drugemu prepustiti s cesijo ali jih zastaviti.

Z ozirom na veliko število vpoklicanih ne bo mogoče, da bi državne oblasti takoj vse prošnje za podpore pregledale in plačila nakazale. Ker bo pa potreba in sila gotovo nastopila prej, ko pridejo svojci vpoklicanih do podpor, zato določa postava, da lahko občine dajo posebno potrebnim na račun podpor predjume. Ako občina da tak predjume, je izjemoma ravno za občino po postavi veljavno, če svojci občini toliko svojih prejemkov iz podpore odstopijo, kolikor dobijo nanje predjuma.

Prošnje za podpore se vlagajo pri županstvu. Prosi lahko za podporo ali vpoklicani sam, ali pa njegova rodbina, in sicer je najbolje, ako prosi žena za se, za svoje otroke in po potrebi tudi za druge družinske člane. Če vpoklicani nima več žene, lahko prosijo za otroke njegovi stariši ali sodišče ali tisti, katerim je vpoklicani prepustil skrb za otroke.

Ker je veliko ljudi, ki ne poznajo postave, in ki tudi ne berejo nobenega javnega razglašja in ne časopisja, se vtegne pripetiti, da marsikdo niti ne ve, da ima pravico do podpore, čeravno je v potrebi. Zato določa postava, da je mogoče vložiti prošnje za podpore še dva meseca potem, ko se vrne vpoklicani v svoje civilno službovanje, oziroma šest mesecev potem, ko se dožene, da je vpoklicani bil v boju usmrčen. Prošnje, ki pridejo pozneje, se ne vpoštevajo.

Podpore se imajo izplačevati prvega in šestnajstega vsakega meseca, in sicer za vsakega pol meseca naprej. Seveda sedaj od začetka to ni mogoče. Zato bodo tisti, ki vložijo prošnje, dobili, kakor naglo bodo prošnje rešene, izplačane podpore najprej za nazaj od

dneva vpoklica do dneva rešitve in potem še v naprej do šestnajstega dotičnega ali do prvega prihodnjega meseca.

Če kdo misli, da mu je pristojna oblast prisodila premajno podporo, ima pravico se obrniti na posebno komisijo, ki obstoji pri deželni vladi. Člani te komisije so: deželni predsednik ali od njega določen politični uradnik, dalje zastopnik finančnega ravnateljstva in zastopnik deželnega odbora.

Vse prošnje za podpore so kolkov proste, enako tudi vse priloge k prošnjam, dalje tudi vse pobotnice i. t. d.

Toliko o postavnih podporah!

Ker so te državne podpore vezane na gotove pogoje, ki pri vsakomur niso podani, in ker so v marsikaterem slučaju zlasti, če je bolezen v hiši, te podpore premajhne, naj prostovoljne podpore kolikor mogoče izpopolnjujejo te postavne podpore. Vzemimo samo slučaj, da zapusti vpoklicani doma ženo, ki je bolna, in ne more ničesar zaslužiti. Ona ima po postavi pravico samo do podpore 70 vin. za preskrbnino in 35 vin. za stanovanje, skupaj tedaj na dan 1 K 05 vin., kar je očitno premalo v teh dragih časih, ki jih bo prinesla vojska s seboj. Tukaj naj pomaga krščanska ljubezen s prostovoljnimi podporami!

Konjenik.

Moj pramec, hoj,
na divji boj,
v sovražni roj!

Za mir se ne prodava,
za smrt ne trepetava,
za beg se ne izdava.

Ta hrum in šum!
Moj pram, pogum!
V drvenje trum!

Le dirjava v galope,
čez trupa kot čez snope,
dokler življenje sope.

Če padeš ti,
če meni kri
izkrvavi . . .

Naj črno prst namaka;
saj kaplja bode vsaka
rodila spet junaka.

Moj zvesti pram,
kot bliskov plam
čez trup in tram!

Kako so ujeli roparja Vasqueza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Neke noči, nekoliko po polnoči, smo jezdili iz Los Angeles, sedem čvrstih in zanesljivih mož. Obstali smo skriti pod majhnim gričkom. Par izmed nas je zlezlo previdno na grič in tam smo v čistem ozaščju mogli natančno opazovati skozi močne daljnogleda, kaj se godi krog poslopja grškega Jurija.

Videli smo Vasquezovega konja privezanega ob drevesu in bandita samega naslonjenega ob konja, s cigareto v ustih. Na belem konju je pa nekdo hitro zbežal.

Ko smo vse preudarili, smo se pričeli, da je bilo nemogoče s silo zajeti ta prostor. Morali bi bili najprej dolgo, odprto poljano prejezditi; to bi bilo dalo Vasquezu dobrih deset minut časa, za takega jezdecu popolnoma dovolj, da nam uide. Slučajno se je reč zasukala.

Ropotajoč kmečki voz je prišel iz poslopja in je šel proti nam. Johnson nam je dal znamenje in skrili smo se, dokler ni prišel voz v obližje. Ko se nam je približal, sva skočila dva k njemu in z revolverjem v roki sva povabila voznika, naj ustavi. Seveda je brž ubogal.

Šest nas je leglo v voz, podšerif Johnson je pa sedel spredaj na desko, kjer je sedel voznik; njemu je pa dal na izbiro, naj vozi nazaj ali naj se pa preseli iz tega sveta. Prestrašeni mož je obrnil in peljal nazaj.

Banditje niso ničesar slutili, ko se je vrnil voz. Saj je vozil njihov znanec in naš poveljnik je imel navadno delavno obleko. Kasneje smo zvedeli, da so lopovi, ki so opazili, da se voz vrača, mislili, da je voznik kaj pozabil.

Prišli smo prav pred hišo in voz se je ustavil. Johnson je zašepnil vozniku na uho: »Samo en glas in po tebi bo.« Na Johnsonovo besedo smo skočili ven. Dva izmed nas sta stopila na zapadno stran, štirje spredaj in eden za hišo.

Potolkli smo na vrata in neka ženska nam je odprla vrata. Ko nas zagleda, jih hoče zapahnuti, toda prepozno. Vrata in žensko smo pahnili v stran in udri v hišo. Eno trenotje kasneje smo zagledali, kako se je splazil Vasquez skozi votlino v steni. Krogla je švignila za njim. »Tam je!« je zakričal mož, ki je ustrelil. Kakor strela sem skočil skozi odprtino v steni, drugi pa tesno za menoj. »Zdaj, sovražnik moj, sva nazadnje vendar skupaj!« sem zakričal in drl dalje.

Vasquez se je pokazal kot maček na vrtu, skočil je par stopinj, potlej pre-

mišljal in gledal krog sebe, kakor v dvomu.

Spominjam se ga, kakor bi bilo včeraj. Tam je stal njegov konj; ali bo utegnil odvezati ga in zasesti? Tam je rastlo visoko grmovje; ali bo mogel ubežati in se skriti?

Ko je obupno premišljal, kaj naj stori, ga je zadela druga krogla in ga podrla na tla. Pa le za trenotje; nato je skočil kvišku kot tiger ter pogledal od poslopja na pot in od konja proti gojzdiču.

Tretja krogla je rešila vprašanje; padel je in kri mu je lila iz glave in iz trupa. Zaigral je zadnjo karto. Nazadnje je bil Vasquez ujet.

Ko sem prišel do njega, je bil v nezavesti. Položili smo ga čedno na slamo na dvorišču in tiho čakali, ker smo mislili, da se mu bliža konec.

Odpel sem mu srajco, da je lažje dihal, in tu sem našel nekaj, kar me je silno zanimalo, — šop črnih las, povezan z višnjem trakom. Ali so bili Pepitini? Čudovito so jim bili podobni. Na srcu smo našli fotografiji dveh lepih otročičev. Čegavih, ne vem.

Pomalem je prišel Vasquez k zavesti. Resno sem ga jel izprašati o Pepiti, toda trdo je molčal. Prosil sem ga, naj pove, ali so lasje njeni, pa nič mi ni odgovoril. Najrajše bi ga bil zadavil z voljo njegovega molka.

Pokimal je in nekaj zahropel, da sta otroka njegova, toda nikakor ni hotel povedati imena njene matere. Zlobno pogledavši name z divjo kletvino v španščini je izročil šopek las šerifu Johnsonu s prošnjo, naj jih vzame in shrani. Potem se je zopet nezavesten zgrudil.

Obvezali smo mu rane in skrbna in pazljiva postrežba ter njegova izredna žilavost sta ga ohranili pri življenju. Spravili smo v Los Angeles in odtam v San José, da bi bili bližje belim ljudem; taktar je bila namreč večina prebivalstva v Los Angeles meksikanska, ki je gledala samo na to, kako bi prekrizala pota ameriksanske gosposke. V San José je čuvala nad Vasquezom državna oblast iz San Francisca.

Leta 1875. je bila v San José Vasquesova sodbja, dvanajst angleških porotnikov je sodilo; predsedoval je pa ljudomili in spretni sodnik Balden. Z vsemi mogočimi sredstvi, ki jih je navdajala strast in rodila zgovornost, se je vplivalo na porotnike, toda kljub temu je bil pravdorek »kriv je« in Vasquez je bil obsojen na smrt.

Šerif iz Santa Clara je peljal moža in dne 19. marca — neki petek — se je zamajalo truplo najzloglasnejšega, najpredrznnejšega in najbolj brezsrčnega kalifornijskega bandita, kar jih je svet poznal, z nekega drevesa v San José.

Vojna pošta.

1. Za posredovanje poštnega prometa z vojsko (armado) na bojnem polju se postavijo **vojni poštni uradi**.

2. Po vojni pošti se pošiljajo:

A. **Službene (uradne) pošiljatve**, ki jih oddajajo poveljstva, vojaška in civilna oblastva, vojaški in civilni uradi in zavodi, in sicer

do vojske (armade) na bojnem polju in od nje:

Navadne in priporočene vsakvrstne pismene pošiljatve¹⁾, pisma z napovedano vrednostjo in paketi (zavoji) z napovedano vrednostjo in brez napovedane vrednosti.

Službeni paketi ne smejo presegati posamezne teže 5 kg, in ne zavojnega obsega okoli 60 cm v vsaki razteznosti.

Ta omejitev pa ne velja za službene pakete z ostalino tistih, ki so padli v vojni, ki jih oddajajo poveljstva nadomestnim krdelom. Največja teža teh pošiljatev pa vendar ne sme presegati okoli 10 kg za vsak paket.

K službenim pošiljatkam spadajo tudi pošiljatve v stvareh prostovoljne zdravstvene službe.

Pošiljatkam pridevati povratnice ni dopustno.

B. **Zasebne pošiljatve** in sicer:

1. **K vojski na bojnem polju:**

- a) Navadna (ne priporočena) pisma do posamezne teže 100 g, vojnopoštne dopisnice²⁾ navadne (uradno in zasebno založene) dopisnice, tiskovine, časopisi, vzorci blaga in opravilne listine in
- b) pisma z napovedano vrednostjo do 1000 K.

2. **Od vojske na bojnem polju:**

- a) Vojnopoštne dopisnice²⁾,
- b) navadne (uradno ali zasebno založene) dopisnice,
- c) navadna, **nezaprta** pisma,
- d) denar — v znesku do 1000 K — se sme pošiljati samo po predstojnih poveljstvih (oblastvih, zavodih) v pismih z napovedano vrednostjo.

3. Zasebne pošiljatve od vojske ali do nje se ne smejo priporočiti (rekomandirati).

Ekspresne pošiljatve ali pošiljatve proti poštnemu povzetju niso dopustne niti pri službenih, niti pri zasebnih pošiljatkah.

Poštna nakaznica, poštni nalogi in plačilne nakaznice poštnohranilničnega urada se ne pošiljajo z vojno pošto.

Vročitev »v svoje roke« je izključena.

Se li smejo in pod katerimi pogoji se smejo k vojski na bojnem polju pošiljati zasebni paketi, to se šele pozneje določi in razglasi.

Vojnopoštne dopisnice²⁾ se **brezplačno** oddajajo vsem vojaškim in civilnim osebam vojske na bojnem polju, vojne posadke utrjenih krajev in mornarice pri vseh vojnopoštinih uradih in vojaških poveljstvih (oblastvih, zavodih). Razen tega se vojaške osebe v mobilizacijskih postajah obdare z vojnopoštnimi dopisnicami.

Pri državnih poštnih uradih se izdajajo vojnopoštne dopisnice vsakemu po 1 h za vsako dopisnico.

4. **O pristojbinah** za vojnopoštne pošiljatve veljajo nastopna določila:

- a) **Službene (uradne) pošiljatve** v stvareh **prostovoljne zdravstvene** službe so v istem obsegu poštne proste kakor v notranjem poštnem prometu.
- b) Pismene pošiljatve, ki so namenjene **vojnim ujetnikom** ali ki jih **vojni ujetniki** oddajajo, so tako v deželi, kjer se oddajo, kakor v deželi, kamor so namenjene, in tudi v vmes ležečih deželah proste vseh poštnih pristojbin.
- c) **Vse v vojni od vojaških in civilnih oseb³⁾ vojske na bojnem polju, vojne posadke utrjenih krajev in mornarice v avstrijsko-**

¹⁾ Pisma, dopisnice, tiskovine, časopisi, vzorci blaga, opravilne listine.

²⁾ Napravljene so na rožnoboju papirju, brez poštnih vrednotnic, z napisom »Feldpost-Korrespondenzkarte«, oziroma »Tábori postal levelezőlap«.

³⁾ Vsako poveljstvo, vsako vojaško krdelo, vsak zavod, kakor tudi vsaka posamezna oseba vojske na bojnem polju — vsi ti so navezani na določen vojni ali etapni poštni urad in so dolžni številko dotičnega vojnopoštnega urada naznaniti tistim uradom (osebami), ki od njih pričakujejo poštnih pošiljatev.

ogrsko monarhijo, to je v ozemlje vseh pod gospodstvom Njegovega cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva stoječih dežel oddane, kakor tudi vse odondod na poprej omenjene osebe naslovljene (za pošiljanje po vojni pošti primerne) zasebne korespondence (pisma do teže 100 g in vojnopoštne dopisnice) so poštne proste.

Ta poštniška prostost stopi v moč dne (datum).

d) Za vse **druge pošiljatve** je plačati iste poštnje pristojbine kakor v miru. Vendar se za pisma z napovedano vrednostjo in za pakete (zavoje), ki se oddajajo med posameznimi deli vojske na bojnem polju ali ki se oddajajo v ozemlju avstrijsko-ogrske monarhije ali pošiljajo v to ozemlje, pobirajo nastopne **utežne pristojbine** brez ozira na daljavo:

A. Za pisma z napovedano vrednostjo 48 h,

B. za pakete (zavoje):

- a) do teže 5 kg 60 h,
- b) za vsak daljši kg ali del enega kg 10 h,

Vse poštnje pristojbine je plačati takoj pri oddaji pošiljatev.

e) Za take pošiljatve, ki so podvržene poštini, se mora poština naprej plačati.

Kadar so nezadostno frankirane ali kadar sploh niso frankirane, se ne oddajo.

5. **Napisi (adrese).**

I. **Napisi** na pošiljatkah, ki se imajo poslati z vojno pošto k vojski na bojnem polju, morajo obsegati:

- a) Na levi zgoraj — **ime in adreso oddajatelja**;
- b) na desni zgoraj — oznamenilo »**Vojna pošta**« (**Feldpost**) oziroma »**Táboriposta**«;
- c) v sredi — **prejemnika**; pri pošiljatkah na poveljstva, krdele ali zavode njih predpisano oznamenilo, pri pošiljatkah na osebe njih šaržo, ime, vojaško krdelo (poveljstvo, zavod itd.), pri osebah iz stanu moštva še pododelek in
- d) na desni, spodaj — **vojni ali etapni poštni urad**⁴⁾ v katerega področju se nahaja prejemnik.

Zgled:

Pošiljatelj	Vojna pošta.
ime:	(Feldpost.)
adresa:	
Prejmi	
korporal Janez Potočnik,	
pehotni polk št. 4	
12. kompanija	
Vojnopoštni urad št. 65.	
(Feldpostamt Nr. 65.)	

Prepovedano je pridevati vojaškemu krdelu (poveljstvu, zavodu itd.) predstojna višja poveljstva (brigade, divizije, voje, armadne zveze). Na pošiljatkah za prejemnike, ki so prideleni višjemu poveljstvu, je samo zadnje navesti.

II. **Napisi** pošiljatev, namenjenih poveljstvom, ki se nahajajo na c. in kr. ladjah, torpedovkah itd., in osebam vojne mornarice, morajo obsegati:

- a) Na levi zgoraj — **ime in adreso oddajatelja**;
- b) na desni, zgoraj — oznamenilo »**Vojna pošta**« (**Feldpost**), oziroma »**Táboriposta**«;
- c) v sredi — **prejemnika**; pri pošiljatkah, namenjenih poveljstvom njih predpisano oznamenilo, pri pošiljatkah na osebe njih šaržo, ime, pri osebah iz stanu moštva še kompanijo in ime ladje (čolna itd.);
- d) na desni, spodaj — kadar je prejemnik na morju vkrcan, napoved »**Pulj, poštni urad I**« (**Pola, Postamt I**); kadar pa je prejemnik na kakšni ladji c. in kr. donavskega brodovja, napoved »**Budapest, poveljstvo mornariškega oddelka**« (**Budapest, Marinedetachmentkommando**).

⁴⁾ Vštevši osebe, ki se nahajajo v službenem ali pogodbenem razmerju pri vojski na bojnem polju, pri vojni posadki utrjenih krajev in pri mornarici.

Zgled:

Pošiljatelj	Vojna pošta.
ime:	(Feldpost.)
adresa:	
Prejmi	
krmilnični predstojnik Anton Kresnik,	
7. kompanija	
na Nj. V. ladji »Tegetthoff«	
Pulj, poštni urad I.	
(Pola, Postamt I.)	

III. **Napisi** na poštnih pošiljatkah za poveljstva, krdele itd., **ki ne spadajo v področje nobene vojne ali etapne pošte** (posadke itd.), kakor tudi za poveljstva itd. vojne mornarice, ki niso vkrcana, morajo obsegati **kraj, kamor so pošiljatve namenjene** (poštni kraj).

Pošiljatve z nenatančnimi ali nedopustnimi napovedbami v adresi se ne oddajo.

Pri vseh pošiljatkah k vojski (armadi) na bojnem polju in k brodovju je navesti **pošiljateljevo adreso**, da se pošiljatve, ki jih ni mogoče vročiti adresatu, vrnejo tistemu, ki jih je odposlal.

6. **Vojna pošta prične svoje delovanje šele na ukaz armadnega višjega poveljstva, ko je dopusten vojnopoštni obrat.**

Kdaj začne vojna pošta delovati, to se javno razglasi z lepaki.

Pred dnevom, označenim v omenjenem ukazu, poštni uradi ne sprejemajo zasebnih vojnopoštinih pošiljatev, oziroma jih ne pošiljajo dalje.

7. Kadar zahtevajo razmere, se sme osebam v vojski na bojnem polju oddajanje poštnih pošiljatev začasno prepovedati; ako je treba, se sme ves vojnopoštni obrat na določeno dobo popolnoma ali deloma ustaviti.

Kadar okoliščine dopuščajo, se sme krog predmetov, ki se pošiljajo po vojni pošti, razširiti. Dotična ukazila se pravočasno razglase.

Brezposelnost.

2. Države.

1. Belgija podpira občine, ki imajo skrb za brezposelne uvedeno pogentskem vzorcu. Od leta 1907. je v ta namen v proračunu določena svota 40 tisoč frankov. Tudi pet pokrajin daje prispevke v ta namen. Za leto 1912. so znašale vse občinske podpore strokovnim društvom, oziroma individualnim varčevalcem 147.385 frankov.

2. Francoska. Tam je uvedlo 51 mest in 12 pokrajin podpore za brezposelne. Država podpira strokovna društva v ta namen; za leto 1912. je izplačala 181.699 frankov.

3. V Luksemburgu je dovoljenih 1500 frankov na leto strokovnim društvom, ki podpirajo brezposelne.

4. Norveška je uvedla 12. januarja leta 1906. svobodno državno zavarovanje za brezposelne: Zasebne zavarovalnice za brezposelne, ki izplačujejo posebne pogoje in ki jih prizna državna oblast, dobe tretjino podpor, ki so jih dali brezposelnim, iz državne blagajne nazaj. Pogoji so: Vsaka taka zavarovalnica mora biti, če je zvezana s kakim strokovnim društvom, pristopna vsakemu delavcu dotične stroke in se mora ločeno od drugih društvenih namenov upravljati. Vsaj polovico svojih dohodkov mora imeti od članov; zahtevati se mora za podporo najmanj polletno članstvo; podpora ne sme znašati na dan nad polovico povprečne prejšnje dneine in se ne sme dajati nad 90 dni tekom enega leta, tudi ne štrajkujočim in od podjetnikov v delavskem boju odpuščenim. Država zahteva od občin, kjer so podpiranci nazaj, dve tretjini svojih prispevkov. Leta 1912. je bilo 19 tako podpiranih društev s 27.000 člani; državni in občinski prispevek je znašal 47.928 K.

5. Dansko ima od leta 1907. (9. aprila) podobno ustanovo. Minister notranjih reči ima pravico priznati zavarovalnice, ki se oglašajo. Te pa ne smejo imeti nobenih drugih namenov, razen podporo za brezposelnost. Strokovna društva torej ne morejo pristopiti. Socialni demokratje, ki imajo večino teh društev v svojih rokah, so brž ustanovili samostojne zavarovalnice. Zavarovalnica mora imeti najmanj 50 članov; pred 18. in po 60. letu ne sme nikogar sprejeti; sicer pa ne sme nikogar odklanjati. Država jih podpira tako, da jim daruje tretjino svote, ki jo člani sami vplačajo; občine smejo dovoliti prispevke do ene šestine te

svote. Podpora sme znašati dve tretjini običajne dneine, ne pod 61 vin. in ne nad 2 K 64 vin. našega denarja. Kdor sprejme delo, ki mu manj nese, nego ta podpora, dobi iz blagajne, kar manjka. Delavci so dosegli, da se je blagajnam dovolilo odkloniti delavce, ki niso sposobni, da bi živeli skupno z delavskimi tovariši; na ti podlagi hočejo izriniti iz zavarovanja tiste, kateri prelamljajo štrajk.

6. Angleška ima od 1. julija 1912. prisilno zavarovanje brezposelnih za stavbne delavce, ladjedelce, izdelovalce vseh vrst voz, strojegradnike, livarje, mlinarje, žagarje in delavce v lesnih tovarnah. Zavarovan ni celi obrat, marveč le posamni delavec, ki izvršuje zavarovanju podvrženi obrat. Takih je 2¼ milijona. Polovico prispevkov plača delavec, polovico delodajalec; od delavčeve plače odbije, kar zanj plača. Za en dan se plača po 20 vin., za cel teden 50 vin. Zavarovalna dolžnost se prične s 16. letom; do 18. leta se plača samo po 20 vin. na teden. Ti doneski gredo v državno zavarovalno blagajno, h kateri prispeva država tretjino vplačanih doneskov. Za blagajno jamči država do 60 milijonov kron. Pravico do zavarovalnine dobi, kdor je vsaj pol leta zavarovan. Za odrasle znaša po 8 K 40 vin. na teden, za mlajše do 18. leta polovica. Tekom 12 mesecev sme dobiti delavec 15 tednov podpore. Po 60. letu dobi delavec, če hoče, ako je bil vsaj 500 tednov zavarovan, vso vplačano svoto, odštevši prejete podpore, z 2½% nazaj. Strokovna društva so za svoje člane izplačilnice zavarovalnine. Če dajejo same podporo za brezposelne, smejo tri četrtine tega, kar dobe od države, kasirati v svoje namene. Delavec mora sprejeti delo tudi izven svojega bivališča, vendar ne za nižjo plačo. Vsled štrajka prostega dela ni dolžan sprejeti. Brezposelnost vsled delavskih bojev ne daje pravice do podpore. Če prostovoljno odpove delo, ali je odpuščen iz zakonitih vzrokov, tudi ne; ravno tako ne, če dobi bolniško ali onemoglostno podporo. Če ne zna svojega poklica, se mora iti še učiti; če neče, izgubi pravico. O vseh teh vprašanjih razsoja za to določeni državni uradniki pri državni posredovalnici; v drugi stopnji posebno razsodišče, sestavljeno iz delavskih in delodajalskih zastopnikov in v tretji posebni razsodnik pri trgovinskem ministrstvu.

3. Delodajalci.

Za vsako industrijsko podjetje je glavni predpogoj, da ima čim največ stalnih, v tovarni vdomačenih, dela večših delavcev. Zato je seveda njihova korist, da jim delavci ob času slabe konjunktore, ko jih ne morejo toliko rabiti, ne uidejo drugam. To vodi razna velika podjetja, da ustanavljajo podporne zaloge, ki z njimi podpirajo svoje delavce, ko jim ne morejo dati dela. Obenem jih s tem obračajo od strokovne organizacije in se tako zavarujejo proti škodi, ki jim preti iz delavskih bojev. Nekatera podjetja zahtevajo od delavcev, ki hočejo biti deležni podpor za slučaj brezposelnosti, naravnost zagotovilo, da niso člani nobene organizacije, ki podpira delavce ob štrajkih.

Tako podporno zalogo ima n. pr. strojna tovarna Lanc v Mannheimu od leta 1897. Nekaj daje sama, nekaj (plačilo za nad-ure) dajejo delavci. Margarina tovarna Mohr v Altoni ima od leta 1897. obvezno uvedeno plačevanje v tako zalogo; 5 vinarjev ženske, 10 moški. Podpora se daje skozi 13 tednov v različni višini samcem, oženjenim, moškim, ženskam. Podobno — usnjarna Blangl v Wormsu, optična tovarna Zeiss v Jeni (daje pol leta podpore).

Gentski vzorec zdaj socialna demokracija pri nas posebno hvali. Mednarodni socialistični shod v Kopenhagnu leta 1910. je zahteval, naj se uvede prisilno zavarovanje in je priznal odločilno hibo gentskega vzorca, da po njem ne pride do podpore neorganizirani, torej večji in potrebnejši del delavstva.

S prodirajočim monopoliziranjem velike industrije v mačnih kartelih, ki ustavljajo delo in trge, je mogoče misliti na tako rešitev. Za začetek bi se moralo prisilno zavarovanje za brezposelnost uvesti za delavce v karteliranih podjetjih in večina doneskov bi se morala naložiti delodajalcem v ta namen. S tem, da kartel nima stroškov za konkurenco, ki jo po svojem bistvu izključuje, lahko vtrpi tudi večje svote, ki z njimi zagotovi kruha delavcem, kateri mu ustvarjajo dobičke ob času, ko jim ne more dati dela. To misel izraža tudi poročilo pisatelja teh vrst, izdelano o kartelnem vprašanju za narodno gospodarski odsek poslanske zbornice.

Posredovanje dela.

Vprašanje posredovanja dela se še vedno premalo vpoštevata, da si je to vprašanje za delojemalce in delodajalce zelo velike važnosti. Posredovanje dela ima predvsem namen izravnati preostanek delavnih moči in njih primanjkanje. Posamezni človek ne more vedno vedeti, kje je na razpolago delo, tako tudi ne delodajalec, kje so delavske moči. Vsled tega nastanejo za oba dela težave in škoda. Razne države, dežele in tudi občine so že davno uvidele potrebo takih posredovalnic, ter jih ustanovile. Državne, deželne oziroma občinske posredovalnice, posredujejo delo proti mali odškodnini ali pa tudi brezplačno in s tem pomagajo de-

lodajalcem in delavcem ne le z posredovanjem, temveč tudi materično, ker jih s tem varujejo privatnih posredovalcev, ki so včasih zelo dragi. Tako je imel angleški trgovski urad začetkom tega leta 423 posredovalnic, katerih delovanje je imelo v letu 1913. sledeči uspeh:

	skupno	za žensko delo	v strokah z obveznim zavarovanjem brez poselnosti
Ponudb dela	1.222.828	364.842	431.085
Prošenj za delo	2.965.893	690.584	1.448.535
Posredovalen uspeh	921.853	265.316	344.070

Porazdelitev prošenj in posredovanja po posameznih strokah je sledeča:

Stroka	Prošnje		Posredovanje		Posredovanje	
	odraslih priglancev		odraslih priglancev		mladoletnih	
	skupno	med temi za žensko delo	skupno	med temi za žensko delo	skupno	med temi za žensko delo
Stavbarstvo	819.828	—	168.323	—	2.851	—
Stroji in ladjestavbarstvo in druge kovinske stroke	632.726	13.988	175.503	5.650	19.644	3.449
Prevozninska obrt	167.139	3.146	50.781	466	33.109	2.942
Pomožni delavci	154.387	—	42.444	—	—	—
Hišni uslužbenci (izven hiše bivaajoči, vstevši pralno osebje)	315.434	279.734	110.014	102.717	22.925	20.181
Civilna in povzročna industrija in prenočevanje tujcev	77.482	51.254	35.120	27.581	8.665	5.324
Tekstilna stroka	82.048	47.048	36.951	22.772	9.853	6.165
Industrija oblek	50.070	30.463	14.268	10.244	9.898	7.793
Trgovina	—	—	—	—	11.703	3.154
Dругih raznih	321.681	106.427	132.141	29.965	38.160	16.913
Skupaj	2.620.795	532.060	765.545	199.395	156.308	65.921

V Avstraliji obstoji državna posredovalnica dela, ki posreduje popolnoma brezplačno in je imela leta 1913. po posameznih državah avstralske zveze držav sledeče uspehe:

	Službenih mest	ponudb	prošenj	posredovanj
Novi južni Wales	7.712	9.850	—	8.049
Viktorija	7.564	31.756	—	7.287
Queensland	7.513	8.980	—	5.932
Južna Avstralija	6.050	16.922	—	6.050
Zapadna Avstralija	11.125	16.131	—	7.794
Tasmanija	208	237	—	200
Skupaj	40.172	83.876	—	35.312

Predstojajoče številke nam pričajo, kako potrebne so posredovalnice za delo. Tudi po drugih deželah in v naši državi se zelo veliko dela posreduje in to posebno po strokovnih organizacijah. Želeti je, da bi se tudi med Slovenci delavske posredovalnice bolj širile, posebno najbi zato skrbele dežele in delavske organizacije.

Strokovne organizacije.

Na Ogrskem v letu 1912.

Za označeno leto izkazuje statistika, da je bilo na Ogrskem 29 strokovnih zvez in 11 lokalnih organizacij z 111.966 člani, med temi 6508 ženskih. Po poklicu je bilo organiziranih: 26.723 kovinskih delavcev, 16.639 stavbnih delavcev, 12.239 lesnih delavcev, 10.861 knjigovozov in 45.504 raznih drugih delavcev. V organizacijah s sedežem v Budimpešti je bilo 60.565, v pokrajinskih mestih pa 51.401 članov.

Dohodkov je bilo skupno 2.333.806 kron, stroškov pa 2.201.894 K in sicer za: Podpore brezposelnih 363.650 K, potniške podpore 47.107 K, bolnišnice 247.737 K, podpore udov, sirot in invalidov 128.986 K, izredne podpore 26.035 kron, pravnarstvo 42.169 K. Premoženje strokovnih organizacij je znašalo koncem leta 1912. 3.196.932 K.

V Avstraliji je bilo v letu 1912. skupno 621 strokovnih društev z 433.224 člani, med temi 17.670 ženskih.

Po poklicu (stroki) in številu članov so bila porazdeljena:

Lesna in pohištvena stroka 24 društev, 17.529 članov; mašinska in kovinska industrija 71 društev, 29.953 članov; užitarska industrija (živila) 70 društev, 28.132 članov; oblekarska stroka 33 društev, 16.382 članov; knjigovezi in tiskarji 30 društev, 7420 članov; razne druge tovarniške stroke 80 društev, 24.838 članov; stavbarstvo 60 društev, 25.609 članov; rudarstvo, kamenolomi itd. 28 društev, 34.192 članov; železnice in pocestne železnice 25 društev, 56.005 članov; drugi prevozi na suhem 19 društev, 12.806 članov; ladjeplovba 41 društev, 35.000 članov; kmetijstvo 14 društev, 50.726 članov; domača služba — hoteli itd. 27 društev, 14.233 članov; razni drugi 99 društev, 69.991 članov.

Angleška je imela l. 1912. 1134 strokovnih društev in 3.281.003 člane, med temi ženskih 318.443. V kolonijah in v inozemstvu pa 34.873, in sicer:

Stavbarstvo 67 društev, 203.751 članov; rudarstvo in kamenolomi 91 društev, 757.128 članov; kovinarjev, mašinskih in ladjestavbarskih 187 društev, 478.991 članov; tekstilnih 272 društev, 477.340 članov; oblekarji 39 društev, 91.855 članov; prevaževalci in železnice 64 društev, 514.005 članov; tiskarjev 36 društev, 76.807 članov; lesna in pohištvena industrija 81 društev, 50.773 članov; trgovska stroka 4 društva, 108.000 članov; razne druge obrti 197 društev, 141.759 članov; razna drugovrstna dela 16 društev, 251.787 članov; javna služba 80 društev, 128.807 članov.

Dohodki 100 najvažnejših strokovnih društev so znašali 3.230.179 funt šterlingov, izdatki pa 3.823.277 funt šterlingov. Od te vsote se je izdalo:

Za podpore stavkujočih 1.374.884 funt šterlingov, za druge podpore 1.147.491 funt šterlingov, za podporo brezposelnim 597.662 funt šterlingov. Premoženje koncem leta je znašalo 5.001.500 funt šterlingov.

V Italiji je strokovna organizacija tudi lepo razvita, posebno se kaže tudi organizacija poljedelskega delavstva, ki presega vsako drugo evropsko državo. Poljedelstvo ima 2982 strokovnih društev z 468.969 člani. Strokovne organizacije se del v tri skupine: Proste, katoliške in druge. Vseh organizacij je bilo v letu 1912., 7835 z 971.667 člani. Med temi je katoliških 694 z 113.380 člani.

¹ Funt šterling znaša približno 24 kron.

Moč topovega strela.

Sedaj ko divja po celi Evropi vojka in govore topovi odločilno besedo, bo morda marsikoga zanimalo zvedeti kolika sila tiči v topovem naboju. V tem oziru posnamemo iz »Soldatenfreunda« sledeče:

Sila topovega naboja kalibra 30:5 cm znaša okroglo 28.000 metrskih ton. To se pravi, da strel iz takega topa vrže teže ene tone (1000 kg) 28.000 metrov visoko. Isto moč, ki jo povzroči strel iz 30:5 cm topa bi moglo povzročiti 11 milijonov konjskih sil. Če primrejamemo to silo z močjo, s katero se premikajo linijske ladje, dobimo šele pravo sliko o grozni sili topovega strela. Najmočnejše nemške linijske ladje imajo 20.000 konjskih moči.

Dobiti moč 11 milijonov konjskih sil bi moralo skupno sodelovati 550 linijskih ladij. Top navedene velikosti zdrži približno 150 strel, ki razvijejo skupno silo okroglo 4 milijone metrskih ton.

Da si predložimo to silo še bolj, vzamemo primeru skupnih strelcev enega nemških topov, ki bi vzdignil 200 metrov visoko drednot, ki tehta 20.000 ton. To je sila, ki si jo moremo komaj predstavljati. Jasno je, da se pri tej grozni sili pritiska topovi kmalu obrabijo, če tudi so izdelani iz najboljšega materiala.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jože Gostinčar**.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratin, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezanje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avguſt Drelse, Ljubljana
Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na
Štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Obojestranska krivda.

§ 32.

Če sta oba dela kriva odstopa ali predčasne razveze službenega razmerja, je sodišču po prosti presoji odločiti, če in v kakšni višini pristojna odškodnina.

Vrstni red odškodninskih pravic v konkurzu.

§ 33.

V kolikor ne presegajo na podlagi §§ 23., 29. in 31. od delojemalca uveljavljene zahteve zneska plače, ki odpade na eno leto, spadajo v prvi razred konkurznih terjatev (§ 43., št. 2), konkurzn. reda).

Rok za uveljavljanje odškodninskih pravic.

§ 34.

Odškodninske pravice zaradi predčasnega izstopa ali predčasnega odpusta v zmislu §§ 28. in 29., dalje odškodninske pravice zaradi odstopa od pogodbe v zmislu § 31. se morajo tekom šestih mesecev pri sodišču uveljaviti, sicer se izključijo.

Rok prične pri pravicah prvoimenovane vrste s pretekom dneva, ko se je izvršil izstop ali odpust, pri pravicah zadnjeimenovane vrste s pretekom dneva, ko bi se moralo nastopiti službo.

Kavcija.

§ 35.

Če je delojemalec dal kavcijo, sme, če delodajalec ob končanem službenem razmerju dvigne zoper njega odškodninske pravice, zahtevati, da se kavcija položi pri sodišču.

Konkurenčna klavzula.

§ 36.

Dogovor, vsled katerega je delojemalec za čas po končanem službenem razmerju omejen v svojem pridobitnem delovanju (konkurenčna klavzula), je neveljaven, če je delojemalec ob času dogovora nedoleten ali če letna plača ob času končane službenega razmerja ne presega zneska 4000 K.

Pri višji plači je tako dogovor le v toliko veljaven, v kolikor:

1. zadeva omejitev delovanje v opravični stroki delodajalca in ne presega dobe enega leta, in
2. omejitev po predmetu, času in kraju in v razmerju do kupčijske koristi, ki jo ima delodajalec od nje, nepravilno otežuje bodoči zaslužek delojemalca.

če se je v pogodbi dogovoril daljši odpovedni rok, sme delojemalec zahtevati povračilo povzročene mu škode.

c) Smrt delojemalca.

§ 24.

Če umre delojemalec, ki mu je delodajalec na podlagi službene pogodbe prepustil stanovanjske prostore, je izprazniti stanovanje, če je imel delojemalec lastno gospodinjstvo, tekom enega meseca, sicer tekom štirinajstih dni po njegovi smrti.

Delodajalec pa lahko zahteva takojšnjo izpraznitev enega dela stanovanja, v kolikor je to potrebno, da se nastane naslednik in njegova oprava.

d) Predčasna razveza.

§ 25.

Službeno razmerje sme, če se je sklenilo za določen čas, pred pretekom tega časa, sicer pa brez vsakega odpovednega roka vsak del iz važnih vzrokov razvezati.

§ 26.

Za tehten razlog, ki upravičuje delojemalca za predčasni izstop, je zlasti smatrati:

1. če postane delojemalec nezmožen za nadaljnjo opravljanje službe ali če je brez škode za svoje zdravje ali nramnost ne more nadaljevati;

2. če delodajalec delojemalcu pristojajočo plačo nepristojno krati ali pridržuje, če ga pri naravnih prejemkih s tem, da mu daje nezdravo ali nezadostno hrano, ali nezdravo stanovanje, oškoduje ali krši druge bistvene določbe pogodbe;

3. če se delodajalec brani izpolnjevati dolžnosti, ki mu jih nalaga zakon v varstvo življenja, zdravstva ali nramnosti delojemalca;

4. če zagreši delodajalec nasilnosti, žaljenje nramnosti ali izdatno razžaljenje časti zoper delojemalca ali njegove svojce ali se brani, varovati delojemalca zoper taka dejanja kakega drugega uslužbenca ali kakega delodajalčevega svojca.

§ 27.

Za tehten razlog, ki upravičuje delodajalca za predčasni odpust, je zlasti smatrati:

1. če je delojemalec nezvest v službi, če v svojem delovanju brez vednosti ali volje delodajalca dovoli, da mu tretje osebe izkazujejo neupravičene koristi, zlasti če sprejme zoper določbo § 13. kako pro-

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 13.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Pislpalni prašek, proti ogmivanju otrok in proti po-
stanju nog, skatlica 20 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
= za rodbino in obrt. =

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.
Cene najnižje. Cene najvišje.
Postržba poštena in zanesljiva.

Sladni čaj-zajtrk!
Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 80 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 6 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 109,
Zdravje! Josefstadterstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4.
V Oradeu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih tvrdk
Trnkoczyjevih, istakto ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Svoji k svojim!
A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

The PeKo shoe
Varstvena znamka.
Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.
Najmodernejše podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Gojzova hiša).

A. & E. SKABERNE, Mestni trg št. 10
Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, deleni, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznane nizke cene!
Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in
klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurneja prilika za štedenje!
Ljudska Posojilnica
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi
cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po
4³/₄ 0/0
brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.
Načelstvo.

— 202 —

vizijo ali kako drugačno nagrado, ali če zakrivi dejanje, po katerem
je nevreden delodajalčevega zaupanja;

2. če je delojemalec nezmožen, opravljati obljubljena ali po
okolnostih primerna dela;

3. če izvršuje v § 1., odstavku 1, označeni delojemalec brez pri-
volitve delodajalca samostojno trgovsko podjetje, ali če dela v kup-
čijski stroki delodajalca na lastni ali na tuji račun trgovska
opravila;

4. če delojemalec brez pravega ovirnega vzroka opusti po okol-
nostih izdaten čas opravljanje službe, ali se stanovitno brani, oprav-
ljati svojo službo ali se podvreči delodajalčevim odredbam, ki so po
predmetu dela upravičene, ali če skuša druge uslužbenke zavesti k
nepokorščini do delodajalca;

5. če je delojemalec vsled bolezni ali kake nezgode dlje nego
šest tednov ali vsled daljše kazni na prostosti ali vsled odsotnosti
v po okolnostih izdatnem času ali vsled poziva v vojaško službo, ki
presega zakonito trajanje orožnih vaj, oviran v izvrševanju svoje
službe;

6. če zagreši delojemalec nasilnosti, žaljenje npravnosti ali iz-
datno razžaljenje časti zoper delodajalca, njegovega zastopnika, nje-
gove svojce ali zoper souslužbenke.

§ 28.

Če delojemalec brez tehtnega razloga predčasno izstopi iz službe
ali če zakrivi predčasni odpust, pristoji delodajalcu pravica do po-
vračila povzročene mu škode.

Za že izvršena dela, katerih plačilo še ni zapadlo, pristoji delo-
jemalcu pravica do primerne delnega plačila le v toliko, v kolikor
niso vsled predčasne razveze službenega razmerja za delodajalca
izgubila svojo vrednost bodisi popolnoma ali po večjem delu.

§ 29.

Če delodajalec delojemalca brez tehtnega razloga predčasno
odpusti ali če ga zadene krivda na predčasnem izstopu, sme delo-
jemalec brez ozira na morebitne nadaljnje pravice do povračila škode
poleg onega dela plače, ki odgovarja dosežanemu delu, zahtevati
po pogodbi pristojajočo mu plačo za ono dobo časa, ki bi morala do
končnega službenega razmerja vsled preteka določenega pogodbe-
nega časa ali vsled pravilne odpovedi preteči.

Cela plača zapade, ko se službeno razmerje razveže.

— 203 —

e) Odstop od pogodbe.

§ 30.

Če je delojemalec sprejet z izrecnim pogojem, da ima nastopiti
službo natančno na določen dan, sme delodajalec odstopiti od po-
godbe, če delojemalec iz kakršnegakoli vzroka ne nastopi službe do-
ločeni dan.

Razen v tem slučaju sme delodajalec pred nastopom službe od-
stopiti od pogodbe, če delojemalec, ne da bi ga neodložljiva ovira
zadržala, ne nastopi dogovorjeni dan službe ali če se vsled neodlož-
ljive ovire nastop službe za več nego 14 dni zakasni. Isto velja, če
delodajalec tehten razlog upravičuje, da delojemalca predčasno
odpusti.

Delojemalec sme pred nastopom službe odstopiti od pogodbe,
če ga tehten vzrok upravičuje do predčasnega izstopa iz službenega
razmerja. Isto velja, če se nastop službe vsled delodajalčeve krivde
ali vsled drugega tega zadevajočega slučaja zakasni za več nego
14 dni. Ako delojemalec v zadnjem slučaju ne glede na zakasnitev
nastopi službo, mu pristojna plača od dneva, ko bi se morala služba
nastopiti.

Če se pred nastopom službe otvori o delodajalčevem premoženju
konkurz, sme tako upravitelj mase kakor delojemalec odstopiti od
pogodbe.

§ 31.

Če je delodajalec brez tehtnega vzroka odstopil od pogodbe ali
če je vsled lastne krivde dal upravičen povod delojemalcu do od-
stopa, mora delojemalcu povrniti plačo, ki temu pristojna za čas, ki
bi moral po pravilni odpovedi na dan službenega odstopa preteči do
končnega službenega razmerja. Če se je službeno razmerje sklenilo
za določen čas, mora delodajalec delojemalcu, če dogovorjena slu-
žbena doba ne presega treh mesecev, povrniti na vso dobo odpada-
jočo plačo, če pa dogovorjena službena doba presega tri mesece, za
tri mesece odpadajoči delni znesek plače. Morebitnih nadaljnjih
pravic do odškodnine se predstojajoča določila ne dotikajo.

Enake pravice pristojajo delojemalcu, če je upravitelj mase
odstopil od pogodbe.

Če je delojemalec brez tehtnega razloga odstopil od pogodbe
ali če je vsled lastne krivde dal delodajalcu upravičen povod za od-
stop, sme delodajalec zahtevati odškodnino.